

*Constanza Lizačić
Marko Čule
Ivan Milinović
Saša Čuić*

Prethodno znanstveno priopćenje

ANALIZA UTJECAJA STAVOVA NA ODABIR KINEZIOLOŠKOG PROGRAMA STUDENATA EKONOMSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

1. UVOD

Ekonomski fakultet u Zagrebu broji najviše studenata Zagrebačkog Sveučilišta što dodatno postavlja veću odgovornost i često otežavajuću okolnost s obzirom na kvalitetu izvođenja nastave, posebno nekih kolegija. Kolegij Tjelesne i zdravstvene kulture (TZK) spada u obavezan program za sve redovne studente 1. i 2. godine na Sveučilištu u Zagrebu, s fondom od 90 min. tjedno u toku 4 semestra. Svojim redovitim pohađanjem nastave TZK studenti ostvaruju pravo na potpis u sva 4 semestra.

Program nastave TZK većinom se oslanja na slobodan izbor sportske aktivnosti kojom se studenti žele baviti. Od svih ponuđenih programa sportskih aktivnosti primijećeno je da se najveći broj studenata opredjeljuje za programe: odbojke, košarke i nogometa. Mnogi stručnjaci proučavali su i objavili radove koji se mogu podvesti pod naslov uspješnost organizacije i motivacije u sportskim aktivnostima. Problem stavova studenata Ekonomskog fakulteta prema sportu i vježbanju uopće, zacijelo utječe i na odabir kineziološkog programa koji su ponuđeni u nastavi TZK, a je li to tako i u kojoj mjeri pokušat će utvrditi ovo istraživanje.

2. METODE ISTRAŽIVANJA

2.1. Uzorak ispitanika

Mjerni se postupak proveo na populaciji redovitih studenata 1. i 2. godine Ekonomskog fakulteta u Zagrebu. Uzorak od 109 ispitanika bio je namjerni uzorak iz populacije studenata u dobi između 18 – 21. g., bez zdravstvenih ograničenja za pohađanje redovite nastave TZK.

Uzorak ispitanika selektiran je njihovom sklonošću prema ponuđenom programu bez prethodnih naputaka o detaljima plana i programa pojedine kineziološke aktivnosti za studente 1. godine studija. Studenti 2. godine studija ispunjavali su

identični upitnik bez obzira koji su program tjelesnog vježbanja odabrali na nastavi TZK prethodne godine. Tako je izveden uzorak: odbojka – 8, košarka – 43 i nogomet – 58 ispitanika.

2.2. Način provođenja eksperimenata

Eksperiment je proveden na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu u okviru termina održavanja redovite nastave i to na početku sata. Eksperiment je trajao 30 min. Ispitivanju su pristupile grupe od 30-ak studenata.

2.3. Uzorak varijabli

Motivacija studentica Ekonomskog fakulteta procjenjivala se pomoću upitnika sportske orijentacije Gillove i Deetera (1988), koji se sastoji od 25 čestica. Oni procjenjuju tri, faktorskom analizom, dobivena konstrukta: motiv kompetitivnosti, motiv pobjede u interpersonalnim situacijama i motiv postizanja osobnih ciljeva u sportu.

Na svako od 25 pitanja, studenti su odabirali jedan od 5 ponuđenih odgovora: potpuno točno (5), djelomično točno (4), nisam sigurna (3), djelomično netočno (2) i potpuno netočno (1). Podaci za obradu unosili su se brojevima u zagradi u skladu sa značenjem.

2.4. Metode obrade podataka

Svi ispitanici podijeljeni su u 3 kategorije s obzirom na kineziološku aktivnost kojom se bave na nastavi TZK:

odbojka – 8, košarka – 43 i nogomet – 58 ispitanika

Izračunati su osnovni deskriptivni parametri za sve varijable, a za rješavanje osnovnog problema ovog istraživanja primijenjena je diskriminacijska analiza koja omogućava ustanoviti postoji li razlika u stavovima prema sportu između grupa ispitanika s obzirom na kineziološku aktivnost koju su izabrali u nastavi TZK te koja od navedenih varijabli najviše doprinosi razlikama između grupa. Rezultati su obrađeni statističkim paketom „*Statistica for Windows ver. 7.0*“

3. REZULTATI I DISKUSIJA

Tablica 1. Rezultati diskriminacijske analize između studenata koji se bave odbojkom, onih koji se bave košarkom i onih koji se bave nogometom

Diskriminacijska funkcija	Svojevredna vrijednost	Kanonička korelacija	Wilksova lambda	Hi-kvadrat test	Stupnjevi slobode	p
1	0,57	0,60	0,48	68,87	50,00	0,04
2	0,32	0,49	0,76	26,03	24,00	0,35

Stavove studenata Ekonomskog fakulteta (Tablica 1), podijeljenih prema različitim sportskim programima nastave (odbojka, košarka, nogomet) značajno razlikuje samo jedna diskriminacijska funkcija ($p \leq 0,04$). Kanonička korelacija od 0,60 pokazatelj je povezanosti između pripadnosti grupi i rezultata na diskriminacijskoj funkciji, što predstavlja relativno mali postotak objašnjenog varijabiliteta razlika.

Tablica 2. Struktura prve i druge diskriminacijske funkcije, standardizirani diskriminacijski koeficijenti čestica upitnika te pogreška procjene standardiziranih diskriminacijskih koeficijenata značajne prve diskriminacijske funkcije

Čestice	Struktura DF1	Struktura DF2	Stand.koef. DF1	Stand.koef. DF2	p (DF1)
P1	0,23	0,14	0,30	0,07	0,52
P2	0,14	-0,11	-0,12	-0,41	0,47
P3	0,28	0,23	0,31	0,08	0,51
P4	0,08	-0,18	-0,21	0,15	0,68
P5	0,23	0,00	0,38	-0,08	0,24
P6	0,15	0,10	-0,08	0,38	0,61
P7	-0,02	0,36	-0,21	0,42	0,26
P8	-0,14	-0,12	-0,29	0,02	0,43
P9	0,34	-0,02	0,77	-0,39	0,01
P10	-0,03	-0,08	-0,47	-0,19	0,25
P11	-0,06	-0,05	-0,22	-0,13	0,66
P12	-0,05	-0,29	-0,54	-0,17	0,18
P13	-0,13	0,14	-0,32	0,30	0,37
P14	0,07	0,11	0,01	0,22	0,83
P15	-0,14	-0,17	-0,16	-0,35	0,53
P16	0,02	0,00	0,12	-0,05	0,90
P17	-0,09	-0,33	-0,36	-0,60	0,07
P18	0,34	-0,10	0,58	0,00	0,06
P19	0,07	0,16	-0,15	0,48	0,34
P20	0,10	-0,16	0,05	-0,12	0,93
P21	0,26	0,04	0,12	-0,02	0,88
P22	0,13	0,17	-0,34	0,61	0,11
P23	0,14	0,07	0,30	-0,19	0,51
P24	0,18	-0,40	0,70	-0,44	0,04
P25	0,11	0,05	0,05	0,13	0,92

U Tablici 2 prikazana je struktura diskriminacijskih funkcija koja pokazuje veličinu povezanosti svake od 25 varijabli s diskriminacijskim funkcijama. Statistički značajne standardizirane koeficijente prve diskriminacijske funkcije definiraju jedino varijabla uživanja u natjecanju protiv drugih (P9) te varijabla usmjerenosti na cilj (P24). Muška populacija te dobi najčešće uživa u natjecanjima, ali shodno tome, očekivana je veća usmjerenost diskriminacijske funkcije na pobjeđivanje studenata. Naime, od šest čestica koje opisuju usmjerenost studenata na pobjedu, četiri čestice označava negativni predznak standardiziranih koeficijenata prve diskriminacijske funkcije. Najbliže granici značajnosti i to s pozitivnim doprinosom nalazi se varijabla P18 („Poraz me uznemiruje“), ali istodobno studenti ne mrze izgubiti u sportskom natjecanju. Najvjerojatnije zbog međusobne konkurencije u ponuđenim programima, postoje veće projekcije na diskriminacijsku funkciju varijabli čiji je latentni sadržaj kompetitivnost, kako je dobiveno kod drugih autora (Gill i Deeter, 1988. i Štimac, 2000.); neočekivano je kako takva projekcija nije dobivena i na varijablama usmjerenosti na pobjedu. Uočljiv je i negativni doprinos, ali s manjom projekcijom na značajnu diskriminacijsku funkciju, varijable P12 koji upućuje na to da se studenti ne trude kad imaju točno određen cilj.

Dakle, prva značajna diskriminacijska funkcija opisuje osobu koja uživa u natjecanju protiv drugih i smatra najboljim načinom određivanja vlastitih sposobnosti postavljanje ciljeva koje pokušava dostići.

Tablica 3. Kvadrat Mahalanobisove udaljenosti (d^2), veličina razlika (f -vrijednost) i razina pogreške zaključivanja o razlikama (p) između centroida grupa odbojke, košarke i nogometa u upitniku sportske orijentacije

		ODBOJKA	KOŠARKA	NOGOMET
ODBOJKA	d^2	0,00	5,42	7,09
	f -vrijednost df=25,31	--	1,13	1,54
	p	--	0,33	0,07
KOŠARKA	d^2	5,42	0,00	1,97
	f -vrijednost df=25,31	1,13	--	1,47
	p	0,33	--	0,09
NOGOMET	d^2	7,09	1,97	0,00
	f -vrijednost df=25,31	1,54	1,48	--
	p	0,07	0,09	--

Pregledom Tablice 3 nije uočena ni jedna statistički značajna razlika ($p \leq 0,05$) između parova grupa studenata u upitniku sportske orijentacije, koja se s obzirom na različitost sportova, ipak mogla očekivati. Nedovoljno je izražena razina pogreške zaključivanja o razlikama između centroida grupa, unatoč različitim momčadskim igrama loptom, mada je najveća sličnost uočljiva između stavova studenata grupa odbojke i košarke. I multivarijantni i univarijantni testovi ukazuju na slabo razlikovanje stavova sudionika na temelju ovako konstruiranog upitnika sportske orijentacije. Može se reći kako su dobivene dvije grupe studenata koje se razlikuju prema sportskoj orijentaciji: grupa odbojkaša i košarkaša s jedne strane i grupa nogometaša s druge strane. Unatoč prema Mahalanobisovim neznačajnim razlikama među parovima centroida grupa, u formiranju značajnosti diskriminacijske funkcije sudjelovale su sve varijable provedenog upitnika, pa je multivarijantni test razlika na temelju diskriminacijskih funkcija pokazao značajnost jedne funkcije. U ovom slučaju, veću važnost treba pripisati multivarijantnom testu od univarijantnog testa Mahalanobisa.

Tablica 4. Numeričke vrijednosti centroida grupa studenata (odbojka, košarka i nogomet)

	DF 1	DF 2
Odbojka	1,77	1,31
Košarka	0,48	-0,59
Nogomet	-0,63	0,24

Tablica 4 prikazuje položaj centroida grupa na diskriminacijskim funkcijama, na temelju kojih je, u prvoj značajnoj funkciji, ponovno vidljivo kako su grupe studenata odbojke i košarke bliže u sportskoj orijentaciji što se uočava u strukturi diskriminacijskih funkcija (Tablica 2), u varijablama koje se odnose na uživanje u natjecanjima i usmjerenje osobnih sposobnosti prema postavljanju cilja. Međutim, broj varijabli sa značajnim doprinosom je premali da bi se rezultati u latentnom prostoru mogli sa sigurnošću interpretirati. Ipak, dobivena razlika u poziciji centroida grupe nogometaša može se objasniti njihovom većom motiviranošću samo za igru, a ne toliko za natjecanja i pobjedu. Možda je grupa studenata nogometa sastavljena od pojedinaca koji su usmjereni na osobnu vještinu i koji svoju koncentraciju usmjeravaju na osobni napredak, pa tako pobjeda ili poraz nije toliko važna njihovom viđenju uspjeha ili neuspjeha, koliko je važna razina izvedbe prikazana u određenoj situaciji.

Tablica 5. Klasifikacijska matrica pripadnosti grupa prema sportovima

	POSTOCI USPJEŠNOSTI	ODBOJKA $p=0,08$	KOŠARKA $p=0,39$	NOGOMET $p=0,53$
ODBOJKA	66,67	6	1	2
KOŠARKA	69,77	2	30	11
NOGOMET	86,21	0	8	50
UKUPNO	78,18	8	39	63

Klasifikacija pripadnosti grupa studenata pojedinim sportovima na temelju prve diskriminacijske funkcije nalazi se u Tablici 5. Može se uočiti kako je od sveukupnog uzorka entiteta temeljem prve diskriminacijske funkcije 78%, odnosno 86 od 109 studenata, dobro klasificirano u grupe. Najbolje su klasificirani nogometaši, čak 86%. Ovako sastavljen upitnik nije pogodovao klasifikaciji studenata opredijeljenih za odbojku i košarku, pa se time ni njihovi stavovi prema sportu ne mogu dovoljno precizno odrediti. Međutim, upitnikom se u većoj mjeri točno kalsificiralo studente nogometaše što pokazuje da su njihovi stavovi konzistentniji i zato se mogu točnije odrediti.

4. ZAKLJUČAK

Osnovni cilj ovog rada bio je utvrditi utjecaj stavova na odabir kineziološkog programa (odbojka, košarka ili nogomet) u nastavi TZK studenata Ekonomskog fakulteta u Zagrebu. Za obradu podataka upotrijebljena je diskriminacijska analiza. Kod studenata je diskriminacijska analiza utvrđivanja razlika između pojedinih odabranih programa, na temelju upitnika sportske orijentacije od 25 čestica, ukazala na postojanje jedne značajne diskriminacijske funkcije koja razlikuje grupe. Varijable pripadaju hipotetskim faktorima kompetitivnosti i usmjerenosti na cilj. Osobe iste orijentacije, ali sa slabijim doživljavanjem tjelesne i kognitivne kompetentnosti uzastopno će izbjegavati izlaganje procesu vježbanja (Štimac, 2000.). Nogometaši ne uživaju u međusobnom natjecanju i svrha njihova vježbanja nije postavljanje posebnih ciljeva, za razliku od odbojkaša i košarkaša. Iz dobivenih rezultata čini se da nastavu Tjelesne i zdravstvene kulture i izbornih sportskih aktivnosti za studente Ekonomskog fakulteta ne treba suviše usmjeravati prema natjecateljskim oblicima sportskih igara. Detaljnije planiranje i programiranje izbornih sadržaja sportskih aktivnosti trebalo bi uvažiti modifikaciju u smjeru izraženih stavova i motivacija studenata.

5. LITERATURA

1. Gill, D.I., T.E. Deeter (1988). Development of the sport orientation questionnaire. *Research quarterly*, 59, 3: 191 – 202
2. Horga, S., N. Sabioncello (1993). Motivacijski procesi kao faktor izbora i perzistencije u sportskoj aktivnosti. U: „Priručnik za sportske trenere“ Zagreb: FFK, HOO, ZŠS: 283 – 288.
3. Štimac, D. (2000). Međudnos motivacijskih koncepata i njihov odnos prema osobinama ličnosti: Stabilnost u vremenu. (magisterij). Zagreb: Filozofski fakultet sveučilišta u Zagrebu.